

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

I. ÚS 38/2013-50

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 24. októbra 2013 v senáte zloženom z predsedu Milana Ľalíka a zo sudcov Petra Brňáka a Marianny Mochnáčovej prerokoval sťažnosť spoločnosti R. I. a. s., K., zastúpenej advokátom JUDr. D. B., K., vo veci namietaného porušenia jej základných práv podľa čl. 46 ods. 1 a čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky v spojení s čl. 2 ods. 2 a 3 Ústavy Slovenskej republiky a práva podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Krajského súdu v Banskej Bystrici v konaní vedenom podsp. zn. 16 CoE 157/2011 a jeho uznesením z 28. apríla 2011 a takto

r o z h o d o l :

Základné právo spoločnosti R. I., a. s., na súdnu a inú právnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky, právo vyjadriť sa ku všetkým vykonávaným dôkazom podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky v spojení s čl. 2 ods. 2 a 3 Ústavy Slovenskej republiky a právo na spravodlivé prejednanie veci podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd uznesením Krajského súdu v Banskej Bystrici sp. zn. 16 CoE 157/2011 z 28. apríla 2011 a postupom, ktorý mu predchádzal, p o r u š e n é n e b o l o .

O d ô v o d n e n i e :

1. Ústavný súd Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) podľa § 25 ods. 3 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) uznesením č. k. I. ÚS 38/2013-27 zo 6. februára 2013 prijal na ďalšie konanie sťažnosť spoločnosti R. I., a. s. (ďalej len „sťažovateľka“), vo veci namietaného porušenia jej základných práv podľa čl. 46 ods. 1 a čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) v spojení s čl. 2 ods. 2 a 3 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) uznesením Krajského súdu v Banskej Bystrici (ďalej len „krajský súd“) sp. zn. 16 CoE 157/2011 z 28. apríla 2011 (ďalej len „uznesenie krajského súdu“). Vo zvyšnej časti sťažnosť (proti prvostupňovému a dovolaciemu rozhodnutiu) odmietol.

2. Sťažovateľka je právnickou osobou podnikajúcou v oblasti poisťovníctva. Dňa 25. mája 2007 uzavrela s M. B. (ďalej len „povinná“) poisťnú zmluvu, na základe ktorej sa povinná zaviazala platiť dohodnuté poistné. Povinná v rozpore s poisťnou zmluvou dohodnuté poistné prestala platiť. Sťažovateľka sa v súlade s uzavretou rozhodcovskou doložkou obrátila na Arbitrážny súd Košice (ďalej len „arbitrážny súd“), ktorý rozhodcovským rozsudkom sp. zn. 2 C 736/2009 z 8. marca 2010 zaviazal povinnú na zaplatenie dlžného poistného vo výške 26,99 € s príslušenstvom. Keďže povinná dlžné poistné v lehote vyplývajúcej z rozhodcovského rozsudku nezaplatila, sťažovateľka podala súdnemu exekútorovi návrh na vykonanie exekúcie na podklade rozhodcovského rozsudku ako exekučného titulu. Súdny exekútor predložil 12. novembra 2012 Okresnému súdu Lučenec (ďalej len „okresný súd“) žiadosť o udelenie poverenia na vykonanie exekúcie v prospech sťažovateľky. Okresný súd konajúci prostredníctvom vyššieho súdneho úradníka uznesením sp. zn. 12 Er 1074/2010 z 19. januára 2011 (ďalej len „uznesenie okresného súdu“) žiadosť súdneho exekútora bez nariadenia pojednávania zamietol.

3. O odvolaní sťažovateľky proti uzneseniu okresného súdu rozhodol krajský súd napadnutým uznesením tak, že uznesenie okresného súdu potvrdil.

4. Podľa sťažovateľky sú rozhodnutia všeobecných súdov arbitrárne a nepreskúmateľné, čo odôvodňuje tým, že všeobecné súdy rozhodli o žiadosti o udelenie poverenia na vykonanie exekúcie bez nariadenia pojednávania a bez poskytnutia možnosti sťažovateľke vyjadriť sa k veci, hoci okresný súd vykonal samostatne nové dokazovanie skutkového stavu, na základe ktorého dospel k opačným právnym záverom ako arbitrážny súd v základnom konaní. Viedlo to k faktickému zrušeniu účinkov rozhodcovského rozsudku ako exekučného titulu sťažovateľky. V tejto súvislosti sťažovateľka argumentuje: *„Vyšší súdny úradník a odvolací súd preskúmali v exekučnom konaní skutkové otázky, o ktorých bolo rozhodnuté vo veci samej, t. j. rozhodcom v rozhodcovskom konaní (okolnosti uzavretia rozhodcovskej doložky, osobitné vyjednanie rozhodcovskej doložky, súlad s dobrými mravmi, pohnútky sťažovateľa pri uzatváraní rozhodcovskej doložky). Z povahy týchto skutočností – nakoľko ide o skutkový stav – vyplýva, že k ich spoľahlivému objasneniu nemožno dospieť bez riadneho dokazovania vykonaného v prítomnosti účastníkov konania na pojednávaní. Exekučný súd pri vykonávaní dokazovania nezohľadnil skutočnosť, že vykonal prieskum skutkového stavu len podľa obsahu exekučného spisu, ktorý nemá rovnaký obsah ako spis súdu konajúceho vo veci samej, a teda nemá prístup ku všetkým dôkazom, na základe ktorých zistil súd konajúce vo veci samej skutkový stav. Úplné zistenie skutkového stavu preto predpokladá riadne vykonanie dokazovania na pojednávaní.“*

5. Sťažovateľka ďalej poukazuje na dnes už zrušené ustanovenie § 253 ods. 2 Občianskeho súdneho poriadku (ďalej aj „OSP“), podľa ktorého predseda senátu v exekučnom konaní nariadil pojednávanie, len ak to považoval za potrebné alebo ak to ustanovil zákon. Toto ustanovenie slúžilo exekučným súdom ako procesný podklad na nenariadenie pojednávania. Súčasné znenie Občianskeho súdneho poriadku a Exekučného poriadku takéto ustanovenie nemá. Exekučný súd je preto podľa názoru sťažovateľky povinný na vykonanie dokazovania nariadiť pojednávanie.

6. Popri procesnoprávných pochybeniach sťažovateľka namieta aj právny názor o neplatnosti, resp. neprijateľnosti rozhodcovskej doložky. Táto by mohla byť podľa nej neprijateľná pre hrubý nepomer práv povinnej v rozhodcovskom konaní v porovnaní

s právami sťažovateľky, čo však z odôvodnenia rozhodnutí všeobecných súdov nevyplýva. Použitie rozhodcovskej zmluvy v spotrebiteľských zmluvách nie je zakázané. Nie každá rozhodcovská doložka je teda automaticky neprijateľnou zmluvnou podmienkou. Záver o nekalom charaktere rozhodcovskej doložky nevyplýva z jej samotnej existencie, ale z konkrétnych skutkových okolností každého jedného prípadu. V danom prípade však exekučné súdy dostatočne nezistili všetky relevantné skutkové okolnosti, ktoré sťažovateľka vymenúva. Navyše, povinná bola pred podpisom poistnej zmluvy na zvláštnom tlačive osobitne poučená a upozornená na možnosť riešiť prípadné spory v rozhodcovskom konaní, pričom tretí subjekt nezávislý od sťažovateľky (tzv. viazaný finančný agent) je povinný pred uzavretím poistenia bez účasti poisťovne informovať spotrebiteľa o podstatných okolnostiach poistného vzťahu. Preto súhlas povinnej s rozhodcovskou doložkou mal povahu informovaného súhlasu. Vzhľadom na porušenie označených práv sťažovateľky, čoho dôsledkom bolo nedôsledne a nesprávne vykonávané dokazovanie, všeobecné súdy sa o obsahu osobitného tlačiva s poučením o možnosti zvoliť si rozhodcovské konanie na riešenie sporov ani nemohli dozvedieť.

7. Napokon sťažovateľka v ďalšej časti sťažnosti, ako i v doplneniach právnej argumentácie zo 16. mája 2012, 19. septembra 2012, 4. januára 2013, 7. februára 2013 a z 3. septembra 2013 interpretuje relevantné články ústavy a dohovoru a poukazuje na konkrétne rozhodnutia ústavného súdu a Ústavného súdu Českej republiky, ktoré podľa jej názoru svedčia v prospech ňou predostretej argumentácie.

8. V petite sťažnosti sťažovateľka— v rozsahu ústavným súdom prijatej sťažnosti— žiada vydať nález, ktorým by ústavný súd vyslovil porušenie jej označených základných práv podľa ústavy a dohovoru napadnutým uznesením krajského súdu, zrušil uznesenie krajského súdu, vec vrátil na nové konanie a priznal sťažovateľke náhradu trov právneho zastúpenia v konaní pred ústavným súdom.

9. Na základe žiadosti ústavného súdu sa k veci 4. apríla 2013 vyjadril krajský súd v zastúpení jeho podpredsedu, ktorý v podstatnom uviedol:

«Pokiaľ sťažovateľka poukazovala na Nález Ústavného súdu III. US 60/04-70 z 19. mája 2004, je potrebné uviesť, že ústavný súd poukazoval v náleze na už zrušené ustanovenie § 253 odsek 2 O. s. p., teda nález Ústavného súdu už nie je možné aplikovať analogicky.

Podľa § 115 ods. 1 O. s. p., ak tento zákon alebo osobitný predpis neustanovuje inak, súd nariadi na prejednanie veci samej pojednávanie, na ktoré predvolá účastníkov a všetkých, ktorých prítomnosť je potrebná.

Z citovaného ustanovenia O. s. p. vyplýva, že súd nariadi pojednávanie len ak ide o prejednanie veci samej, ak zákon alebo osobitný predpis neustanovuje inak. Rozhodovanie vo veci samej znamená rozhodovanie o samotnom vecnom nároku. O veci samej rozhoduje súd rozsudkom v zmysle § 152 odsek 1 O. s. p., pričom zákon ustanovuje, kedy súd rozhoduje vo veci samej uznesením.

Z uvedeného vyplýva, že pojednávanie je potrebné nariadiť, keď súd rozhoduje o samotnom vecnom nároku, kde výsledkom rozhodnutia o takejto veci by mal byť rozsudok, prípadne uznesenie, kde to ustanovuje zákon.

V exekučnom konaní sa nerozhoduje vo veci samej, ale reálne dochádza k výkonu už vydaného právoplatného rozhodnutia, kedy sa rozhoduje uznesením, kde zákon nevyžaduje nariadenie pojednávania. Vykonávacie konanie (exekučné konanie) nesmeruje k vydaniu určitého konečného rozhodnutia vo veci samej, ale slúži k uspokojeniu nároku judikovaného súdom, pokiaľ povinný dobrovoľne nesplní, čo mu ukladá vykonateľné rozhodnutie. Aj rozhodnutia súdu v rámci exekučného konania možno preto považovať skôr za procesné rozhodnutia, kde na výkon rozhodnutia a exekučné konanie podľa Exekučného poriadku sa použijú ustanovenia O. s. p., pokiaľ Exekučný poriadok neustanovuje inak, tak, ako na to poukazuje § 251 odsek 4 O. s. p.

Zo žiadneho právneho predpisu nevyplýva, že súd v exekučnom konaní musí nariadiť pojednávanie, ak preskúmava žiadosť o udelenie poverenia na vykonanie exekúcie.

Podľa § 44 odsek 2 Exekučného poriadku, súd preskúma žiadosť o udelenie poverenia na vykonanie exekúcie, návrh na vykonanie exekúcie a exekučný titul. Ak súd nezistí rozpor so žiadosťou o udelenie poverenia na vykonanie exekúcie alebo návrhu na vykonanie exekúcie alebo exekučného titulu so zákonom, do 15 dní od doručenia žiadosti písomne poverí exekútora, aby vykonal exekúciu, táto lehota neplatí, ak ide o exekučný titul

podľa § 41 odsek 2 písm. e) a d). Ak súd zistí rozpor žiadosti alebo návrhu alebo exekučného titulu so zákonom, žiadosť o udelenie poverenia na vykonanie exekúcie uznesením zamietne. Proti tomuto uzneseniu je prípustné odvolanie.

Aj z citovaného ustanovenia Exekučného poriadku jednoznačne vyplýva, že pri preskúmvaní žiadosti o udelenie poverenia na vykonanie exekúcie súd nenariaduje pojednávanie, ale zisťuje, či žiadosť o udelenie poverenia na vykonanie exekúcie, návrh na vykonanie exekúcie alebo exekučný titul je v rozpore so zákonom alebo nie. Ak rozpor so zákonom nezistí, poverí exekútora vykonaním exekúcie. Ak súd zistí rozpor so zákonom, žiadosť o udelenie poverenia uznesením zamietne. Súd v rámci rozhodovania o žiadosti o udelenie poverenia na vykonanie exekúcie nevykonáva nové dokazovanie, ale zisťuje len, či táto žiadosť je alebo nie je v súlade so zákonom.

Z týchto dôvodov preto nie je možné stotožniť sa so sťažnosťou sťažovateľky, že všeobecné súdy v exekučnom konaní o žiadosti o udelenie poverenia rozhodli bez nariadenia pojednávania, pretože súdy takúto povinnosť nemajú, ich povinnosťou je len skúmať, či žiadosť o udelenie poverenia je alebo nie je v súlade so zákonom.

Vyšší súdny úradník pri rozhodovaní o udelení poverenia na vykonanie exekúcie nevykonáva dokazovanie ako procesnú činnosť súdu upravenú v §§ 120 až 136 O. s. p., pretože účelom dokazovania je preukázanie sporných tvrdení, čo posudzovanie žiadosti o udelenie poverenia na vykonanie exekúcie so zákonom určite nie je. § 120 odsek 1 O. s. p. uvádza, že účastníci sú povinní označiť dôkazy na preukázanie svojich tvrdení, ktorého výsledkom má byť hodnotenie dôkazov pre rozhodnutie vo veci samej. Pri posudzovaní žiadosti o udelenie poverenia nedochádza k rozhodovaniu vo veci samej...

Otázka hrubého nepomeru práv povinného v rozhodcovskom konaní v porovnaní s právami oprávneného, a to v neprospech povinného vyplýva priamo z rozhodnutia Okresného súdu Lučenec č. k. 12Er/1074/2010-25 zo dňa 19. januára 2011, keď poukazuje na to, že „v zmysle článku XV. bod 2 Všeobecných poisťných podmienok (ďalej len „VPP“) oprávneného, ktoré sú prílohou poisťnej zmluvy, je na rozhodnutie sporu medzi poisťovňou a poisťníkom príslušný rozhodcovský súd, ktorý určí poisťovňa, pričom na výber rozhodcovského súdu nemá poisťník (povinný) žiaden vplyv. Súd mal za to, že oprávnený od počiatku sledoval takýmto koncipovaním rozhodcovskej doložky to, aby v prípade vzniku sporov zo zmluvy boli tieto vždy riešené na rozhodcovskom súde, ktorý vyberie oprávnený,

a to aj v danej veci na súde, ktorý sa nachádza v mieste jeho sídla (K.), za účelom minimalizácie jeho nákladov a reálneho sťaženia uplatnenia práv spotrebiteľa. Takto koncipovanou rozhodcovskou doložkou teda reálne dochádza k narušeniu smernicou sledovanej rovnováhy medzi zmluvnými stranami, a to samozrejme v neprospech spotrebiteľa. Spotrebiteľ v takejto situácii vzhľadom na značnú vzdialenosť miesta konania (K. nad R. – K.), nemá právo relevantne sa proti návrhu zo strany veriteľa brániť, resp. sa zúčastniť konania pred rozhodcovským súdom. V konečnom dôsledku k takémuto závažnému narušeniu rovnováhy v rozpore s úmyslom vyjadrením v smernici dochádza už aj samotnou skutočnosťou, že spotrebiteľovi nie je zo zákona daná možnosť v prípade podania žaloby voči nemu na rozhodcovskom súde (nachádzajúcim sa okrem toho v značnej vzdialenosti od bydliska odporcu), domáhať sa možnosti uskutočniť konanie na súde v mieste jeho bydliska, ako je to prirodzené v občianskom súdnom konaní. Spotrebiteľ sa podpisom zmluvy, obsahom ktorej je aj takáto doložka ako súčasť VPP oprávneného, reálne vopred vzdáva práva na účinnú procesnú obranu“.

Už z odôvodnenia uvedeného rozhodnutia jasne vyplýva, že povinný sa musel podriaďiť príslušnému rozhodcovskému súdu, ktorý určila poisťovňa, pričom nemal na výber rozhodcovského súdu žiaden vplyv, a to aj s prihliadnutím na vzdialenosť rozhodcovského súdu od jeho bydliska (K. nad R. – K.), pričom podpisom takejto zmluvy, ktorej obsahom bola rozhodcovská doložka len ako súčasť Všeobecných poistných podmienok oprávneného, sa reálne vzdal práva na účinnú procesnú obranu. Neprijateľnosť rozhodcovskej doložky aj s ohľadom na nemožnosť spotrebiteľa vybrať rozhodcovský súd prípadne rozhodcu, zvýraznil vo svojom potvrdzujúcom rozhodnutí aj krajský súd...

Vzhľadom na uvedené skutočnosti navrhujem, aby Ústavný súd Slovenskej republiky rozhodol tak, že základné právo sťažovateľky na súdnu ochranu podľa článku 46 odsek 1 a článku 48 odsek 2 Ústavy Slovenskej republiky v spojení s porušením článku 2 odsek 2 a 3 Ústavy Slovenskej republiky a práva podľa článku 6 odsek 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Krajského súdu v Banskej Bystrici a jeho uznesením č. k. 16 CoE/157/2011 -62 zo dňa 28. apríla 2011 porušené nebolo.»

10. V súlade so súhlasom účastníkov konania ústavný súd podľa § 30 ods. 2 zákona o ústavnom súde upustil v danej veci od ústneho pojednávania, pretože dospel k názoru, že od tohto pojednávania nemožno očakávať ďalšie objasnenie veci.

11. Podľa čl. 124 ústavy ústavný súd je nezávislým súdnym orgánom ochrany ústavnosti. Ústavný súd rozhoduje podľa čl. 127 ods. 1 ústavy o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

12. Podľa čl. 46 ods. 1 ústavy každý sa môže domáhať zákonom ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde a v prípadoch ustanovených zákonom na inom orgáne Slovenskej republiky.

Podľa čl. 48 ods. 2 prvej vety ústavy každý má právo, aby sa jeho vec verejne prerokovala bez zbytočných prietáhov a v jeho prítomnosti a aby sa mohol vyjadriť ku všetkým vykonávaným dôkazom.

Podľa čl. 2 ods. 2 ústavy štátne orgány môžu konať iba na základe ústavy, v jej medziach a v rozsahu a spôsobom, ktorý ustanoví zákon. Podľa čl. 2 ods. 3 ústavy každý môže konať, čo nie je zákonom zakázané, a nikoho nemožno nútiť, aby konal niečo, čo zákon neukladá.

Podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru každý má právo na to, aby jeho záležitosť bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom zriadeným zákonom.

13. Podstatu argumentácie sťažovateľky tvorí námietka, že okresný súd pri rozhodovaní o vydaní poverenia súdnemu exekútorovi podľa § 44 Exekučného poriadku vykonal dokazovanie bez toho, aby nariadil pojednávanie, čím jej odňal možnosť vyjadriť sa k vykonávaným dôkazom alebo prípadne navrhnúť vlastné dôkazy na vyvrátenie záverov okresného súdu. Uvedený nedostatok pritom nenapravil ani krajský súd. Nadväzujúc na uvedenú námietku sťažovateľka ďalej všeobecným súdom vytýka, že jej neumožnili

vyjadriť sa k vykonávanému dokazovaniu ani mimo nariadenia pojednávania, čo samo osebe postačuje záver o porušení jej označených základných práv. Napokon sťažovateľka namieta aj samotné meritórne posúdenie veci všeobecnými súdmi, keď posúdili rozhodcovskú doložku, ktorou sa mala založiť právomoc rozhodcovského súdu, za neplatnú, a tým aj exekučný titul za nespôsobilý pre jeho materiálnu nevykonateľnosť.

14. Krajský súd v napadnutom uznesení z 28. apríla 2011 v podstatnom uviedol:

«V prejednávanej veci sa odvolací súd najprv zaoberal odvolacou námietkou oprávneného o prekročení právomoci exekučného súdu pri preskúmaní právoplatného rozhodcovského rozsudku ako exekučného titulu v exekučnom konaní.

Slovenský právny poriadok nielenže umožňuje, ale priamo ukladá v niektorých prípadoch aj bez návrhu zastaviť exekúciu vedenú na základe rozhodcovského rozsudku. Takémuto postupu nebráni ani skutočnosť, že arbitráž prebehla za účasti spotrebiteľa, a že spotrebiteľ nepodal žalobu o zrušenie rozhodcovského rozsudku.

Podľa zákona § 45 ods. 1 zák. č. 244/2002 Z. z. o rozhodcovskom konaní súd príslušný na výkon rozhodnutia alebo na exekúciu podľa osobitných predpisov na návrh účastníka konania, proti ktorému bol nariadený výkon rozhodcovského rozsudku, konanie o výkon rozhodnutia alebo exekučné konanie zastaví, okrem iného vtedy, ak rozhodcovský rozsudok zaväzuje účastníka rozhodcovského konania na plnenie, ktoré je objektívne nemožné, právom nedovolené alebo odporuje dobrým mravom (§ 45 ods. 1 písm. c).

Podľa ustanovenia § 45 ods. 2 toho istého zákona súd príslušný na výkon rozhodnutia alebo na exekúciu zastaví výkon rozhodcovského rozsudku alebo exekučné konanie aj bez návrhu, ak zistí v rozhodcovskom konaní nedostatky podľa odseku 1 písm. b) alebo c). Materiálna právoplatnosť rozhodnutia vyjadruje, že medzi účastníkmi, medzi ktorými má táto právoplatnosť účinky sa nastolil kvalitatívny nový právny vzťah v podobe judikovaného nároku, o ktorom nemožno znova konať, a ktorý je záväzný medzi účastníkmi a voči všetkým orgánom.

Materiálna právoplatnosť rozhodnutí nie je bezvýnimčná, ale z vážnych dôvodov existujú z nej aj výnimky (vid'. napr. ustanovenie § 159 O. s. p. vo vzťahu k mimoriadnym opravným prostriedkom).

Podľa § 35 Zákona o rozhodcovskom konaní doručený rozhodcovský rozsudok, ktorý už nemožno preskúmať podľa § 37, má pre účastníkov rozhodcovského konania rovnaké účinky ako právoplatný rozsudok súdu. Uvedená výnimka sa vzťahuje aj na rozhodcovský rozsudok, pretože pokiaľ by bolo ustanovenie § 35 Zákona o rozhodcovskom konaní vykladané doslovne, súd by nemohol rozhodcovský rozsudok vôbec preskúmať, pretože by ním bol viazaný. Vo vyššie uvedenom zmysle treba vykladať aj ustanovenie § 45 Zákona o rozhodcovskom konaní. Toto ustanovenie v sebe zakotvuje osobitný prieskumný inštitút -prieskumnú právomoc exekučného súdu, resp. súdu rozhodujúceho vo veci výkonu rozhodnutia. Exekučný súd je pri postupe podľa § 45 Zákona o rozhodcovskom konaní oprávnený hľadiť na rozhodcovský rozsudok tak, ako by materiálne právoplatný nebol - nie je ním teda viazaný v zmysle § 159 O. s. p. a môže ho preskúmať z hľadísk vyjadrených v § 45 Zákona o rozhodcovskom konaní, aj čo do jeho materiálnej správnosti. Môže teda skúmať, či sú tu dôvody na zastavenie uvedené v § 57 Exekučného poriadku, či sú tu nedostatky uvedené v § 40 písm. a) alebo b) Zákona o rozhodcovskom konaní, alebo či rozhodcovský rozsudok zaväzuje účastníka rozhodcovského konania na plnenie, ktoré je objektívne nemožné, právom nedovolené alebo odporuje dobrým mravom. Toto ustanovenie (§ 45 Zákona o rozhodcovskom konaní) potom treba považovať za to zákonné zmocnenie, ktoré umožňuje exekučnému súdu jeho skúmanie. Odvolací súd poukazuje aj na tú skutočnosť, že rozhodcovský súd je napriek výsledku svojej činnosti v podobe rozhodcovského rozsudku súkromnoprávny orgán a rozhodcovské konanie je súkromnoprávnym konaním. Je preto nezlučiteľné s povahou právneho štátu, aby boli súkromnoprávne orgány mocensky postavené plnohodnotne na roveň orgánom disponujúcim verejnou mocou.

Súd prvého stupňa aplikoval a podrobne sa venoval výkladu smernice Rady (ES) 93/13/EHS, pričom podporne a správne poukázal i na judikatúru Súdneho dvora (ES) ohľadom aplikácie spotrebiteľského práva, odvolací súd však pre úplnosť dodáva, že poisťná zmluva bola medzi účastníkmi konania podpísaná dňa 25. 05. 2007 teda v čase, kedy podrobnú úpravu spotrebiteľských zmlúv, vrátane neprijateľných podmienok, obsahovalo i slovenské vnútroštátne právo - zák. č. 40/1964 Zb. Občiansky zákonník.

Podľa § 53 ods. 1 Občianskeho zákonníka (spotrebiteľské zmluvy nesmú obsahovať ustanovenia, ktoré spôsobujú značnú nerovnováhu v právach a povinnostiach zmluvných strán v neprospech spotrebiteľa (ďalej len „neprijateľná podmienka“).

Pokiaľ je zmluvná podmienka v hrubom nepomere v neprospech spotrebiteľa ako slabšej zmluvnej strany v právnom vzťahu zo štandardnej spotrebiteľskej zmluvy, niet žiadnych pochybností o tom, že taká zmluvná podmienka sa prieči dobrým mravom. Ak by takouto neprijateľnou zmluvnou podmienkou bola samotná rozhodcovská doložka a dodávateľ ju použije, v takomto prípade ide o výkon práva v rozpore s dobrými mravmi. Súd zastaví exekúciu v celom rozsahu, ak exekučným titulom je rozhodcovský rozsudok rozhodcu alebo rozhodcovského súdu, ktorý svoju právomoc odvodzoval z neprijateľnej rozhodcovskej zmluvy. Iba tak môže súd naplniť cieľ čl. 6 ods. 1 smernice a postarať sa o to, aby spotrebiteľov nekalé podmienky v záujme vyššej kvality života bežných ľudí nezaväzovali.

Na účel sledovaný smernicou Rady reagoval i legislatívny vývoj v Slovenskej republike, o. i. i novelizáciou Občianskeho zákonníka, ktorá zákonom č. 568/2007 Z. z. účinným od-1. januára 2008, zaviedla do ustanovenia §-u 53 odsek 4 písm. r) v znení „za neprijateľnú podmienku uvedenú v spotrebiteľskej zmluve sa považuje ustanovenie, ktoré vyžaduje v rámci dojednanej rozhodcovskej doložky od spotrebiteľa, aby spory s dodávateľom riešil výlučne v rozhodcovskom konaní“.

V predloženej veci tak v čase podpisovania Zmluvy o poistení účastníkmi konania, táto obsahovala ustanovenie - rozhodcovskú doložku, podľa ktorej sa zmluvné strany dohodli, že „všetky vzájomné spory a sporné nároky z poistenia sa rozhodnú v rozhodcovskom konaní pred rozhodcovským súdom“.

Podľa ods. 2 časti XV. Všeobecných poistných podmienok „pokiaľ poisťovňa nepoverí osobitnú právnickú osobu zriadením alebo výberom špecializovaného stáleho rozhodcovského súdu, resp. nezriadi stály rozhodcovský súd, bude rozhodcovský súd vytvorený podľa potreby od prípadu k prípadu tromi fyzickými osobami poverenými na výkon rozhodcu zo strany poisťovne. Svoj výslovný, bezvýhradný a neodvolateľný súhlas s týmto vyjadruje poistník podpisom týchto všeobecných poistných podmienok“.

Takto koncipovaná rozhodcovská doložka spôsobuje hrubý nepomer v právach a povinnostiach zmluvných strán v neprospech spotrebiteľa, nakoľko spotrebiteľ nielenže

nemá dosah na výber rozhodcovského súdu, prípadne rozhodcu, ale v zmysle uvedenej doložky sa spotrebiteľ vopred vzdáva riešiť prípadné spory vzniknuté zo zmluvného vzťahu pred riadnym (štátnym) súdom. Rozhodcovská doložka tak predstavuje neprijateľnú podmienku v zmysle Občianskeho zákonníka.

Pokiaľ sa týka odvolacej námietky a tvrdenia oprávneného, že rozhodcovská doložka je dojednaná individuálne, nakoľko ju mohol povinný odmietnuť bez toho, aby malo odmietnutie osobitných dojednaní vplyv na zvyšok jeho poistného vzťahu, v tejto súvislosti odvolací súd poukazuje na začlenenie rozhodcovskej doložky do Všeobecných poistných podmienok, ktoré boli neoddeliteľnou súčasťou poistnej zmluvy. Všeobecné poistné podmienky v danom prípade predstavujú kompaktný, vopred pripravený celok upravujúci podmienky poistného vzťahu, jeho vznik, zánik, práva a povinnosti zmluvných strán, jednotlivé druhy poistenia a pripoistenia, pričom rozhodcovská doložka je súčasťou poistných podmienok ako „XV. časť - rozhodcovské konanie“. Povinný tak svojím podpisom mohol všeobecné podmienky poistenia akceptovať ako celok alebo ich odmietnuť. Povinný (poistník) nemal možnosť prejaviť svoju slobodnú vôľu len ohľadom rozhodcovského konania, resp. rozhodcovskej doložky, takáto zmluvná podmienka rozhodne nie je dojednaná individuálne, ako v podanom odvolaní uviedol oprávnený.

Podľa ust. § 53 ods. 5 OZ neprijateľné podmienky upravené v spotrebiteľských zmluvách sú neplatné.

Rozhodcovská doložka, tak ako bola uvedená vo Všeobecných poistných podmienkach je neplatná, pričom neplatnou bola už v čase podpisovania poistnej zmluvy z dôvodu rozporu so zákonom. Rozhodcovská doložka je neprijateľná (a teda i neplatná), o. i. i preto, že nebola so spotrebiteľom osobitne vyjednaná a núti spotrebiteľa neodvolateľne sa podrobiť výlučne rozhodcovskému konaniu.

V záujme rešpektovania medzinárodnej zmluvy a naplnenie cieľa EU vylúčiť zo života spotrebiteľov nekalé podmienky v spotrebiteľských vzťahoch a jednak s poukazom na platné vnútroštátne právo, odvolací súd, rovnako ako súd prvého stupňa prijal záver o neprijateľnosti rozhodcovskej doložky.

Keďže v prejednávanej veci bol vydaný exekučný titul (rozhodcovský rozsudok) na základe neplatnej podmienky, v danej veci absentuje spôsobilý exekučný titul. Odvolací

súd preto v zmysle ust. § 219 ods. 1 OSP uznesenie okresného súdu ako vecne správne potvrdil.»

15. Ústavný súd na rozdiel od sťažovateľky nepovažuje napadnuté uznesenie krajského súdu za neodôvodnené a nespreskúmateľné, keďže z neho vyplýva dostatok právne relevantných argumentov odôvodňujúcich rozhodnutie prijaté v danej veci krajským súdom. Uznesenie krajského súdu je pritom nevyhnutné hodnotiť v spojitosti s uznesením okresného súdu sp. zn. 12 Er 1074/2010 z 19. januára 2011. Z konštantnej judikatúry ústavného súdu totiž vyplýva, že postup a rozhodnutie všeobecného súdu, ktoré vychádzajú z aplikácie konkrétnej procesnoprávnej úpravy, v zásade nemožno hodnotiť ako porušovanie základných práv a slobôd (I. ÚS 8/96, I. ÚS 6/97). Vo svojej ustálenej judikatúre aj v nadväznosti na § 219 ods. 2 OSP ústavný súd tiež zdôrazňuje, že odôvodnenia rozhodnutí prvostupňového súdu a odvolacieho súdu nemožno posudzovať izolovane (m. m. II. ÚS 78/05, III. ÚS 264/08, IV. ÚS 372/08, IV. ÚS 350/09), pretože prvostupňové a odvolacie konanie z hľadiska predmetu konania tvoria jeden celok. Navyše, úlohou ústavného súdu pri rozhodovaní o sťažnostiach podľa čl. 127 ods. 1 ústavy nie je posudzovanie právnej perfektnosti namietaného rozhodnutia všeobecného súdu z hľadiska formálnych požiadaviek vyplývajúcich zo zákonov a iných všeobecne záväzných právnych predpisov a z týchto aspektov jeho „vylepšovanie“ (IV. ÚS 325/08), ale posúdenie jeho ústavnej akceptovateľnosti a udržateľnosti.

16. Rovnako ani nespokojnosť sťažovateľky s právnym posúdením veci krajským súdom (a pred ním okresným súdom) sama osebe nepostačuje na prijatie záveru o zjavnej neodôvodnenosti alebo arbitrárnosti napadnutého rozhodnutia. Aj stabilná rozhodovacia činnosť ústavného súdu (II. ÚS 4/94, II. ÚS 3/97, I. ÚS 232/08) rešpektuje názor, podľa ktorého právo na spravodlivé súdne konanie nemožno stotožňovať s procesným úspechom, z čoho vyplýva, že všeobecný súd nemusí rozhodovať v súlade so skutkovým a právnym názorom účastníkov konania vrátane ich dôvodov a námietok.

17. Pokiaľ sťažovateľka „in concreto“ namietala skutočnosť, že sa nemohla vyjadriť k vykonávanému dokazovaniu zo strany okresného súdu v súvislosti s rozhodovaním

o vydaní poverenia súdному exekútorovi, ústavný súd predostiera, že z pohľadu „materiálneho“ uvedenú možnosť sťažovateľka mala a aj ju využila v rámci ňou podaných opravných prostriedkov (odvolania a dovolania) a v rozsahu veci primeranom sa s touto jej obranou zaoberali aj vyššie súdy (krajský súd a najvyšší súd). Z hľadiska princípu materiálnej pravdy reálny proces v danej veci teda zabezpečil, aby sa všeobecné súdy v rámci inštančného postupu zaoberali aj nosnými dôvodmi uvádzanými sťažovateľkou v tejto sťažnosti (bod 13), aj keď nie podľa predstáv sťažovateľky, t. j. v rámci konania pred okresným súdom, ale v jeho celostnom priebehu.

18. Ústavný súd preskúmaním právnych záverov krajského súdu nedospel k názoru, že v danej veci sa všeobecný súd dopustil výkladových omylov, ktoré by zakladali rozpor napadnutého uznesenia krajského súdu s obsahom základného práva na súdnu ochranu či práva na spravodlivé súdne konanie.

19. Ústavný súd považuje za potrebné reagovať aj na námietky sťažovateľky poukazujúce na odlišnosť časti rozhodovacej praxe všeobecných súdov pri rozhodovaní vecne a právne podobných vecí, ako aj na právne názory Ústavného súdu Českej republiky a ústavného súdu. Ústavný súd poznamenáva, že mu neprislúcha zjednocovať in abstracto judikatúru všeobecných súdov (a ani zjednocovanie právnych názorov jednotlivých sudcov) a suplovať právomoc, ktorá podľa § 8 ods. 3 zákona č. 757/2004 Z. z. o súdoch a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov je zverená najvyššiemu súdu. V tejto súvislosti ústavný súd poznamenáva, že vývoj právnych názorov všeobecných súdov v právne obdobných prípadoch nemožno automaticky stotožňovať s porušením základného práva na súdnu ochranu, pokiaľ je prípadná odlišnosť týchto právnych názorov založená na racionálnej právnej argumentácii. Je pritom vecou (a najmä povinnosťou) vo veci konajúcich všeobecných súdov vysporiadať sa nielen so zákonnosťou, ale aj ústavnosťou svojich rozhodnutí (čl. 144 ods. 1 ústavy).

20. Keďže namietané rozhodnutie krajského súdu nevykazuje znaky svojvôle a je dostatočne odôvodnené na základe jeho vlastných myšlienkových postupov a hodnotení, ústavný súd nie je oprávnený ani povinný tieto postupy a hodnotenia nahrádzať (podobne aj

I. ÚS 21/98, III. ÚS 209/04) a v tejto situácii nemá dôvod zasiahnuť do právneho názoru krajského súdu. K podobnému názoru— ako v tejto veci — ústavný súd dospel aj v konaní o iných obdobných sťažnostiach (I. ÚS 359/2012, I. ÚS 332/2012, m. m IV. ÚS 461/2012, II. ÚS 160/2013, III. ÚS 264/2012, III. ÚS 595/2012, III. ÚS 433/2013, resp. III. ÚS 455/2013) a na uvedenom názore konajúceho senátu I. ÚS nemení nič ani skutočnosť, že senát II. ÚS rozhodol 10. júla 2013 vo veci sp. zn. II. ÚS 499/2012 inak/opačne, resp. že v niektorých iných prípadoch návrhy sťažovateľky boli eventuálne prijaté na ďalšie konanie. Totiž senát II. ÚS v tomto opačnom rozhodnutí, ktorým vyhovel sťažovateľke— okrem toho, že ešte krátko predtým 28. februára 2013 vo veci sp. zn. II. ÚS 160/2013 (išlo dokonca o spojené štyri sťažnosti) sťažnosť sťažovateľky v obdobnej veci odmietol pre jej zjavnú neopodstatnenosť— rozhodol bez toho, aby zdôvodnil potrebu zmeny doterajšej konštantnej judikatúry (napr. I. ÚS 359/2012, I. ÚS 332/2012, m. m IV. ÚS 461/2012, II. ÚS 160/2013, III. ÚS 264/2012, III. ÚS 595/2012, III. ÚS 433/2013, III. ÚS 455/2013) a predmetnú vec ani nepredložil podľa § 6 zákona o ústavnom súde plénu ústavného súdu pre účely zjednotenia právnych názorov senátov (k odchylnému právnomu názoru dochádza aj v súvislosti s procesnými rozhodnutiami o odmietnutí sťažností z dôvodu ich zjavnej neopodstanenosti, keďže ide o kvázi meritórne rozhodnutia, pozn.). Preto toto opačné rozhodnutie senátu II. ÚS možno bez ďalšieho považovať za ojedinelé a vybočujúce z inak konštantnej rozhodovacej činnosti ústavného súdu. Pri rozhodovaní (nielen) ústavného súdu je potrebné mať na zreteli predovšetkým záujem na stabilite súdnych rozhodnutí. Judikátorne zmeny by sa mali – skôr výnimočne – diať na pozadí zmeny právnej úpravy alebo zmeny spoločenských pomerov a aj to zákonom predvídaným spôsobom (§ 6 zákona o ústavnom súde). Pokiaľ takáto zmena nie je náležite odôvodnená a/alebo neprešla požadovanou zákonnou procedúrou, možno ju považovať za akt jurisdikčnej svojvôle.

21. Vzhľadom na uvedené skutočnosti ústavný súd nenachádza relevantnú súvislosť medzi napadnutým rozhodnutím krajského súdu na jednej strane a sťažovateľkou označenými právami, a preto jej sťažnosti nevyhovel.

22. Vzhľadom na čl. 133 ústavy, podľa ktorého proti rozhodnutiu ústavného súdu nie je prípustný opravný prostriedok, toto rozhodnutie nadobúda právoplatnosť dňom jeho doručenia účastníkom konania.

23. Podľa § 32 ods. 1 zákona o ústavnom súde k nálezu pripája odlišné stanovisko sudca Milan Lálík.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 24. októbra 2013